

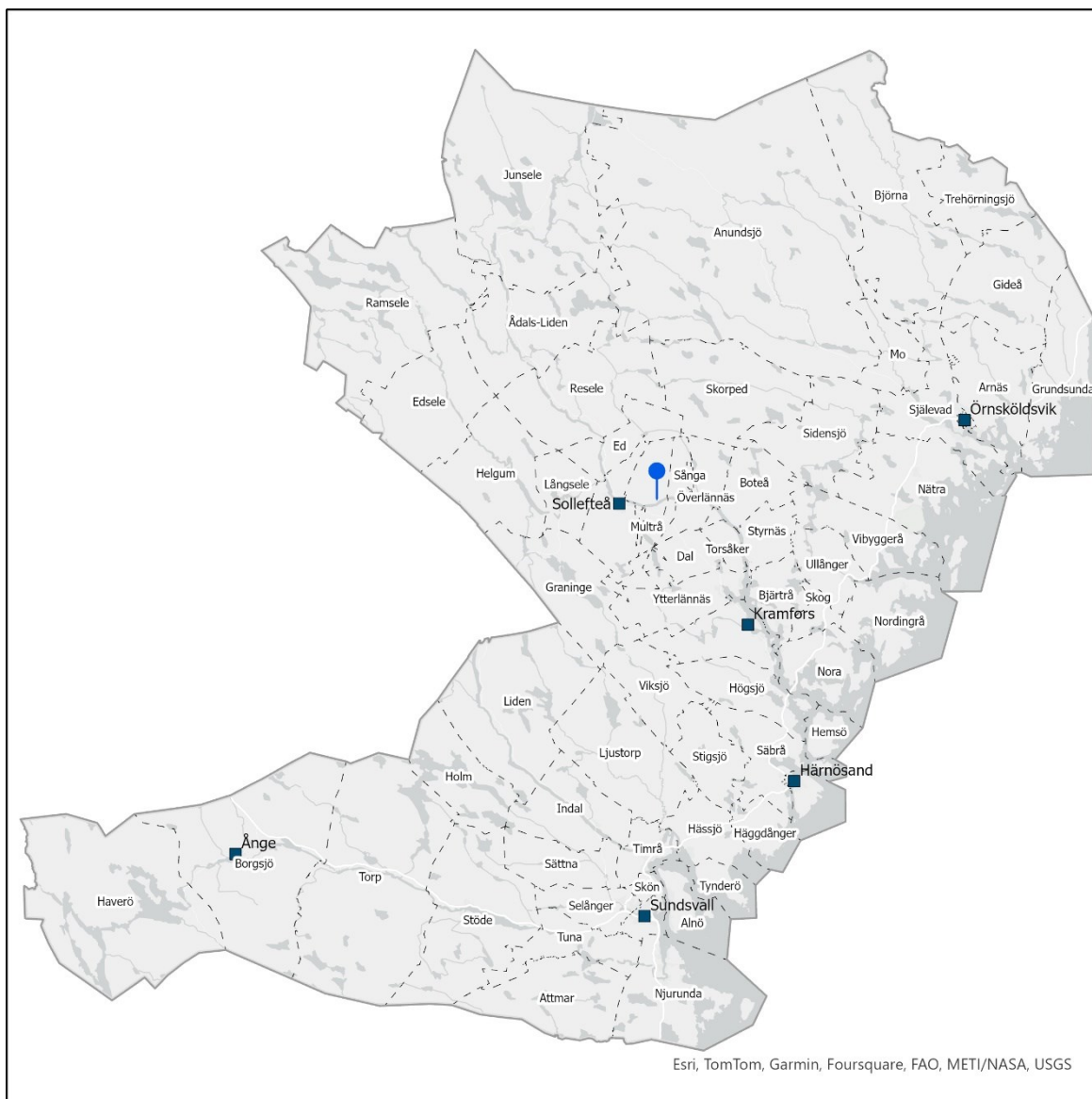
VÄSTERNORRLANDS MUSEUM

Arkeologisk utredning inför anläggning av enskilt avlopp, 2024

L1935:8841, Västerstrinne 5:1 m.fl, Multrå socken, Sollefteå kommun,
Ångermanland, Västernorrlands län

Rapport 2024:13
Fredrik Gustavsson

Arkeologisk utredning inför anläggning av enskilt avlopp, 2024

Rapport nr: 2024:13 Västernorrlands museum

Framsidesbild: Avtorvning inför metalldetektering.

Västernorrlands museum

Murbergsvägen 31

871 50 Härnösand

www.vnmuseum.se

ISSN 2000-0111

© 2024 Västernorrlands museum, Härnösand.

Upphovsrätt, om inget annat anges, enligt Creative Commons licens CC BY

Kartor: Kartor ur allmänt kartmaterial, © Lantmäteriverket, I2018/00090, © Riksantikvarieämbetets kulturmiljöregister (KMR)

Maps throughout this report were created using ArcGIS® software by Esri. ArcGIS® and ArcMap™ are the intellectual property of Esri and are used herein under license. Copyright © Esri. All rights reserved. For more information about Esri® software, please visit www.esri.com.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Bakgrund.....	2
Syfte.....	2
Metod	3
Natur- och fornlämningsmiljö	4
Tidigare undersökningar.....	6
Redovisning av arbetet.....	7
Tolkning och diskussion.....	10
Rekommendation.....	10
Tekniska och administrativa uppgifter	11
Arkivhandlingar.....	11
Bilaga 1. Schaktbeskrivning	12
Bilaga 2. Fotolista.....	13

Sammanfattning

Med anledning av privatpersons planerade anläggning av enskilt avlopp, med markbädd, inom fornlämningsområde L1935:8841, (en möjlig historisk bytomt), har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning på fastigheterna Västerstrinne 5:1 och Västerstrinne 3:4. Utredningen är bekostad av Länsstyrelsen.

För att utreda byggnationens potentiella skadeverkan på fornminnen användes maskingrävda sökschakt inom de områdena var exempelvis markbädd eller slamavskiljare ska installeras. Vi använde oss av metalldetektor medan maskinen schaktade ner till orörd undergrund.

Det förekom ej någon arkeologi inom utredningsområdena.

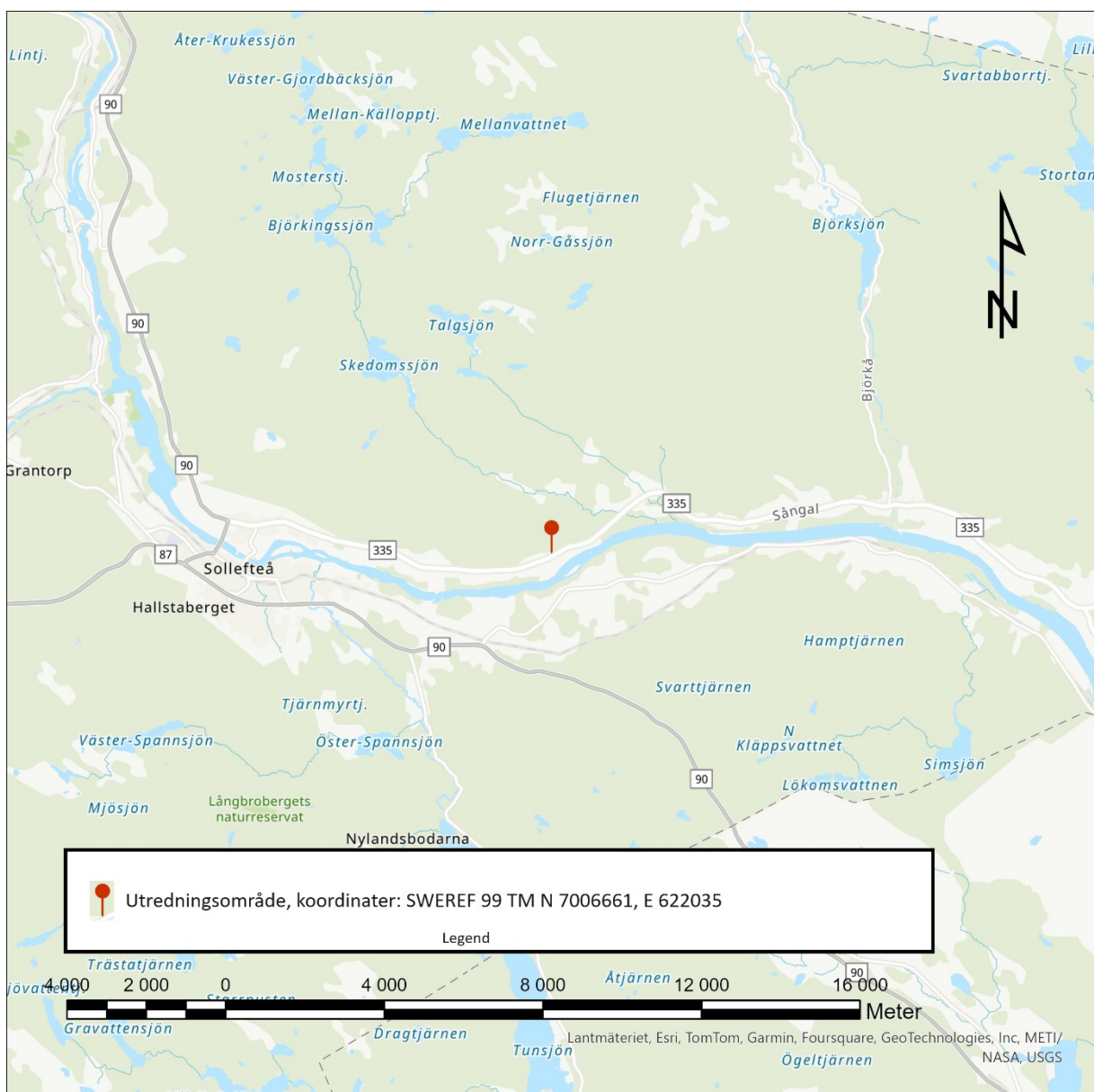
Bakgrund

Med anledning av privatpersons planerade anläggning av enskilt avlopp, med markbädd, inom fornlämningsområde L1935:8841, (en möjlig historisk bytomt), har Västernorrlands museum genomfört en arkeologisk utredning på fastigheterna Västerstrinne 5:1 och Västerstrinne 3:4.

Syfte

Syftet med den arkeologiska utredningen var att fastställa om planerad exploatering riskerade att skada L1935:8841.

Utredningens målgrupper var Länsstyrelsen samt fastighetsägarna.

Figur 1. Översiktskarta över utredningsområdet.

Metod

Utredningen genomfördes på två ytor (den östra och den västra) då det rörde sig om två olika tomter för markbäddar o.dyl, under goda väderförhållanden torsdagen 30 maj, 2024. De berörda ytorna banades av skiktvis ned till orörd mark med grävmaskin samt avsöktes med metalldetektor.

Det avbanades fyra schakt på östra tomten (Bertils tomt) och två schakt på västra tomten (Pers tomt).

Schakten fotograferades med systemkamera och mättes in med RTK-GPS.

Figur 2. Schakt 1 fotograferat från nordnordväst, med grävmaskin i bakgrunden.

Natur- och fornlämningsmiljö

Utredningsområdet ligger i en svag sydöstlig sluttning, 335 meter nordväst om Ångermanälven. Ytorna vi schaktade är gårdstomt, bevuxen med trädgårdsgräs, utom de schakt som grävdes i en brant slänt vilken har använts som dumpplats under modern tid.

Jordarten varierar mellan östra och västra UO, var det på östra området rör sig om hård lerig silt, medan västra UO är övervägande sand eller siltig sand.

Fornlämningsområdet består av den möjliga historiska bytomten L1935:8841, vilken är ca 90-170 x 10-50 meter i nordöst-sydvästlig riktning. År 1720 var den bebyggd med tre gårdar och 1770 var den bebyggd med fem gårdar.

Äldsta skriftliga belägg för platsen är från 1535.

Figur 3. Översikt området. Fornlämningen L1935:8841 är utmarkerad som rosa, transparent.

Figur 4. Kallmurad sten som kan vara husgrund vilken refererades till i fornminnesregistrets dokumentation. Foto taget från öst.

Figur 5. Kallmurad stenrad som kan vara associerad med historisk husgrund. Foto taget från öst.

Det var ej möjligt att hitta historiskt kartmaterial på vilken denna husgrund gick att finna.

Tidigare undersökningar

Det enligt uppgift ett protokoll av Ola George, Västernorrlands museum, från ca 15 år sedan, var han schaktade utan att påträffa arkeologi direkt på andra sidan landsvägen från utredningsområdet för detta projekt.

Det finns också inventeringsunderlag i fornminnesregistret för den historiska bytomten, var datum och inventerares namn saknas.

Redovisning av arbetet

Vid den arkeologiska utredningen togs schakt 1-4 upp på den östra ytan och schakt 5 och 6 på den västra. På ingendera yta påträffades arkeologi, men ett husfundament mättes in och fotograferades (se figurer 3-5).

Schakt 1-4, östra ytan

Schakt 1-4 var totalt 68 kvadratmeter stora.

Figur 6. Schakt 3, tunn matjord med hård lera i undergrunden. Taget från norr.

Figur 7. Översiktsbild med schakten 1-4. Taget från väst.

Schakt 5-6, västra ytan

Schakt 5-6 är totalt 33 kvadratmeter stora.

Figur 8. Schakt 5. Slänten har använts som dumpplats i historisk tid och det förekom mycket metall och annat skräp.

Figur 9. Schakt 6. Grusväg under vilken naturlig gul sand förekom.

Tolkning och diskussion

Inga fynd eller anläggningar av antikvariskt värde påträffades på någon utav ytorna, och vi har under utredningens gång varken kunnat stärka eller minska platsen kvalifikation som möjligt fornminne av typen historisk bytomt.

Den husgrund med kallmurad stenrad som mättes in är svår att säga någonting om, då jag ej lyckades hitta den på några historiska kartor. Det är möjligt att den är yngre än fornminnet L1935:8841.

Rekommendation

Inga vidare rekommendationer ur antikvarisk synvinkel, och anläggningen av de enskilda avloppen kan fortlöpa utan att mer arkeologisk närvaro behövs.

Tekniska och administrativa uppgifter

Västernorrlands museum dnr	2024/43
Län	Västernorrland
Landskap	Ångermanland
Kommun	Sollefteå
Socken	Multrå
Fastighet	Västerstrinne 5:1 & Västerstrinne 3:4
Koordinatsystem	SWEREF 99 TM
Koordinater mittpunkt	N 7006647 E 622020
Höjd över havet	62 m.ö.h.
Fältarbetstid	2024-05-30
Fältpersonal	Fredrik Gustavsson, Louise Karlsson
Rapportsammanställning	Fredrik Gustavsson
Kartering	RTK-GPS, programvara ArcGIS Pro
Grävmaskinist	

Dokumentationsmaterial i form av fotografier, mätfiler och beskrivningar förvaras på Västernorrlands museum.

Arkivhandlingar

Ärendet förvaras i arkivet på Västernorrlands museum. Ritningar förvaras i Västernorrlands museums topografiska ritningsarkiv.

I ärendet ingår förfrågan om undersökningsplan, undersökningsplan och kostnadsberäkning, beslut samt andra relevanta handlingar.

Bilaga 1. Schaktbeskrivning

Schakt	Lager	Bottenlager	Yta (m2)	Djup (m)
1	Matjord	Grå siltig lera.	28	0,2
2	Matjord	Grå siltig lera.	24	0,2
3	Matjord	Grå siltig lera.	14	0,2
4	Matjord	Grå siltig lera.	3	0,2
5	Matjord	Brungrå sandig silt med modern skräp.	24	0,9
6	Matjord	Gul sand.	9	0,3

Bilaga 2. Fotolista

Bildnr	Motiv	Sett från
379	Innan arbete. Yta.	Öst
380	Innan arbete. Yta.	Väst
381	Schakt 1.	Nord
382	Schakt 2.	Nord
383	Schakt 3.	SÖ
384	Översikt.	SÖ
385	Schakt 3.	Nord
386-92	Historiska husgrunder som är inmätta i GIS.	-
393	Översikt. Schakten Bertils tomt.	Öst
394	Schakt 5.	Nordöst.
395	Schakt 5. Profil.	Väst
396	Schakt 6.	Nord

DSC00379.JPG

DSC00380.JPG

DSC00381.JPG

DSC00382.JPG

DSC00383.JPG

DSC00384.JPG

DSC00385.JPG

DSC00386.JPG

DSC00387.JPG

DSC00388.JPG

DSC00389.JPG

DSC00390.JPG

DSC00391.JPG

DSC00392.JPG

DSC00393.JPG

DSC00394.JPG

DSC00395.JPG

DSC00396.JPG